

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационния труд за придобиване на научната и образователна степен „доктор“ на тема „Оптимизиране на клиничния подход и диетолечението при глутенова ентеропатия“ с автор д-р Лили Славчева Трифонова, лекар-диетолог към УМБАЛ „Св. Марина“, лекар и асистент в Клиниката по хепатогастроентерология при Университетската болница „Света Марина“, гр. Варна, насочен за защита от Катедрата по вътрешни болести на Медицинския университет, гр. Варна

от проф. д-р Искрен Андреев Коцев, д.м.н., професор в Клиниката по хепатогастроентерология към УМБАЛ „Св. Марина“, Медицински университет, гр. Варна

С решение на Катедрения съвет на Катедрата по вътрешни болести от 10 януари 2018 и заповед на Ректора на Медицинския университет, гр. Варна, № Р-109-139/06 март 2018 г. бях определен да представя становище относно дисертационния труд „Оптимизиране на клиничния подход и диетолечението при глутенова ентеропатия“ с автор д-р Лили Славчева Трифонова, за присъждане на научната и образователна степен „доктор“ по научната специалност гастроентерология – 03.01.14.

Темата на дисертационния труд, разработен от д-р Лили Славчева Трифонова е съвременна и с важно клинично значение. Дисертантката е избрала актуална тема, използвала е съвременни методи на изследване, достатъчен брой пациенти и статистически апарат, позволяващ ѝ да направи валидни научни изводи.

Целиакията или глутеновата ентеропатия е тежка автоимунна ентеропатия с тригер глутена, засяга не само децата, но и възрастните, има множество маски, затрудняващи диагнозата, при липса на адекватно лечение води до малабсорбция и тежки усложнения. Това е и единствената болест, която при достатъчно ранна диагноза може да се лекува само чрез диета. Трябва да признаем, че тази болест не се радва на популярност сред медицинските среди и това затруднява диагностичния и терапевтичен подход. Можем да кажем, че в ерата на интернет, глутеновата ентеропатия дава блестящ пример за необходимостта от опитни лекари-клиницисти. Не сме наблюдавали пациенти, които сами да си поставят диагнозата глутенова ентеропатия.

Съществуващите диагностични и терапевтични проблеми при целиакията, а именно съвременната клинична изява на болестта, имунологичните изследвания, закъснението в диагностиката, маските и субклиничния ход на болестта в някои случаи, засягането на други органи и системи, диетичните предизвикателства, продължителното наблюдение и лечение през целия живот на пациента, мотивират д-р Трифонова да направи своето проучване. Тя цели да извърши съвременна оценка на клинично-диагностичните особености, диетотерапията, наблюдението и обучението на пациентите с глутенова ентеропатия. За изпълнението на тази цел докторантката си поставя 7 задачи, които е изпълнила изцяло.

Д-р Трифонова е изследвала 112 пациенти с глутенова ентеропатия и 22 с глутенова чувствителност, общо 134 пациенти. В дисертацията е използван набор от съвременни методи – клинични, клинично-лабораторни, имунологични, ехография, ендоскопия, патохистологични, статистически.

Научната и практическа разработка на темата е изключително лично дело на д-р Лили Славчева Трифонова. Работила е в сътрудничество с Клиничната лаборатория, Имунологичната лаборатория, Катедрата по обща и клинична патология, Катедрата по образна диагностика и лъчелечение.

Дисертантката е структурирала научната си теза в 8 раздела, най-важни от които са литературен обзор, цел и задачи, пациенти и методика, резултати и обсъждане, изводи и библиография, в правилни пропорции.

Д-р Славчева установява съотношение жени:мъже с глутенова ентеропатия 2,3:1 и средна възраст 39 г. При $\frac{3}{4}$ от пациентите, диагнозата е поставена между 18-та и 50-та година от живота. Дисертантката установява предполагаемо закъснение на диагнозата от 3 месеца до 10 години, което само по себе си говори за съществуващия проблем. Д-р Славчева потвърждава използването на серологичните тестове като метод на избор за диагностичен скрийнинг. Тя установява серонегативни пациенти в 5,35%, което ни напомня да бъдем внимателни при клинично подозирана болест.

Д-р Славчева заедно с Катедрата по обща и клинична патология въвежда в клиничната практика рутинната оценка на вилозната атрофия по Marsh. Тя установява благоприятно клинично повлияване на симптоматиката и малабсорбцията след средно 3-месечен курс на безглутенова диета.

Докторантката прави щателен анализ на динамиката в имунобиологичните показатели – антиглиадинови, антитрансглутаминазни и антиендомизиумни антитела от класове IgA и IgG – преди и след приложение на безглутенова диета. Д-р Славчева установява корелация между

равнището на антителата срещу тъканната трансглутаминаза и степента на вилозната атрофия в дуоденума, оценена по Marsh.

Д-р Славчева установява у 8 пациенти без други чернодробни болести наличие на повишени стойности на ALT и AST, което отдава на вероятен реактивен хепатит, свързан с основното заболяване.

Дисертантката отделя значително място на въпросите, свързани с приложението на безглутеновата диета, образователната програма с новодиагностицираните, както и на ролята на продължителното наблюдение и диетологичните консултации в хода на проследяването. Тя успешно използва въпросници, за да установи отражението на глутеновата ентеропатия върху качеството на живот при тези пациенти.

Д-р Трифонова има безспорни приноси в своята докторска теза относно съвременната клинична изява, диагностичен процес, уловки, диетотерапия, наблюдение и проследяване на тези болни. За първи път у нас тя извършва цялостна характеристика на 112 възрастни пациенти с глутенова ентеропатия. Тя е пионер у нас с предложения от нея оригинален алгоритъм за диагностика, проследяване и обучение на болни с глутенова ентеропатия. В своята работа авторката ни представя комплексен подход за ранна диагностика на глутеновата ентеропатия.

При научната разработка на темата, д-р Трифонова е въвела в рутинната клинична практика следните новости:

- Регистър на пациентите с глутенова ентеропатия
- Съвременен диагностичен подход с диагностичен алгоритъм
- Разработена е диетична стратегия за мониторинг, обучение и образование на пациенти с глутенова ентеропатия
- Рутинно проследяване на пациентите с глутенова ентеропатия с периодични диетологични консултации, което е важно условие за успешно лечение
- Оценка на факторите, влияещи върху качеството на живот на пациентите с глутенова ентеропатия

При осъществяване на своята научна теза, д-р Славчева се оформи като водещ специалист в тази област на човешката патология. Освен другото, тя осигуряваше и непрекъснатото и адекватно наблюдение и лечение на тези пациенти.

Дисертационният труд на д-р Славчева има важна научна и практическа стойност. Разглежданата, сравнително рядка в представите ни нозология, изисква съвременен системен подход и клиничен опит в

диагностично-лечебния процес и поставя високи изисквания пред лекаря. Със своята дисертация д-р Славчева изяснява този процес, оценява стойността на диагностичните методи, оптимизира диагностиката, създава оригинален алгоритъм и всичко това би трябвало да резултира в подобреното качество на живот и подобрената преживяемост на болните.

Голяма част от своите изследвания д-р Славчева е публикувала в 8 научни статии на български език, 3 in extenso и 5 като научни съобщения по темата. Тя представи въпроса за глутеновата ентеропатия и на научен форум пред Научното дружество по гастроентерология във гр. Велико Търново през 2014 година.

Представеният от **д-р Лили Славчева Трифонова** дисертационен труд на тема **„Оптимизиране на клиничния подход и диетолечението при глутенова ентеропатия“** притежава висока научна стойност, има оригинални научни и практически приноси и отговаря напълно на изискванията за присъждане на научната и образователна степен „Доктор“, поради което аз гласувам положително.

07.08.2018

Гр. Варна

Проф. д-р Искрен Андреев Коцев, д.м.н., професор в Клиниката по хепатогastroентерология към УМБАЛ „Св. Марина“, Медицински университет, гр. Варна